

الگوی مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان ابتدایی با رویکرد آینده‌پژوهی^۱

مسعود طاهرپور کلانتری^۲، هادی پورشافعی^۳، محسن آیتی^۴

چکیده

عصر آینده، عصر شبکه‌ها است، اما نه شبکه‌های تکنولوژی، بلکه شبکه‌های انسانی و عصر هوشمندی مجموعه انسانی در شبکه‌های جهانی است و نقش معلمان به عنوان هسته مرکزی نظام آموزشی با رویکرد توسعه حرفه‌ای بیش از پیش مورد توجه خواهد بود. پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی انجام گرفته است. این پژوهش از نوع کاربردی و با روش پژوهش نظریه‌ای انجام گرفته است. همچنین شیوه‌های گردآوری اطلاعات میدانی بوده است و از روش کدگذاری باز، محوری و گزینشی و نظروری محققان برای تجزیه و تحلیل استفاده شده است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل ۱۰ نفر از معلمان ابتدایی، ۳ نفر از مدیران این مدارس و ۲ نفر از کارشناسان آموزش منابع انسانی اداره آموزش و پرورش شهرستان سرایان بودند که به صورت هدفمند (ملاک محور) و بر اساس قاعده اشباع نظری انتخاب شدند. معیار هدف‌مندی داشتن مدرک کارشناسی ارشد و دکتری و حداقل سابقه خدمت ۲۰ سال است. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است. برای تأمین روایی و پایایی از معیارهای لینکن و کوبا (۱۹۸۰) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که مدل مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده دارای مبانی معرفت دینی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. این مدل همچنین دارای دو بعد درونی و بیرونی است که بعد درونی شامل فردی، مهارت‌ورزی و محتوایی و بعد بیرونی شامل فناوری، سازمانی و ارتباطات است. براساس نتایج بدست آمده، سه سناریو یعنی نوع مطلوب، موجود و نوع بحرانی با توجه به مدل قابل تبیین است.

واژه‌های کلیدی: توسعه حرفه‌ای، معلمان، مدل مفهومی، آینده‌پژوهی.

۱. پژوهش حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه بیرجند است.

۲. دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی دانشگاه بیرجند، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، بیرجند، ایران m.taherpour@birjand.ac.ir

۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بیرجند، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول) hpourshafi@birjand.ac.ir

۴. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بیرجند، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، بیرجند، ایران mayati@birjand.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۸/۴ تاریخ دریافت مقاله نهایی: ۱۴۰۰/۱۰/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۲

مقدمه

آموزش، زیربنای توسعه پایدار انسانی است و ابزار اصلی برای تحقق اهداف توسعه به شمار می‌رود (سفری و سلاجقه، ۲۰۱۵). نظام‌های آموزشی رکن اصلی تحولات جوامع بوده و عامل اساسی برای ارتقاء سرمایه انسانی شناخته می‌شوند. در این میان معلمان مهم‌ترین کنش‌گران این نظام‌ها شناخته شده و عنصر اصلی در فرآیند اجرای برنامه‌های درسی می‌باشند. ارتقای کیفیت معلم عنصر اصلی در بهبود آموزش شناخته می‌شود (Harris & Sass, ۲۰۱۱). توسعه حرفه‌ای همچنان به صورت رایج‌ترین نسخه برای ارتقای اثربخشی و سلامتی نظام‌های آموزشی در نظر گرفته می‌شود (Brown & Militello, ۲۰۱۶). یکی از فواید توسعه حرفه‌ای این است که بر کامیابی و توسعه تحصیلی دانش‌آموزان نقش دارد (Rutherford, Long, & Farkas, ۲۰۱۷). علاوه بر این با توجه به تغییرات جدید در یادگیری در عصر جدید و لزوم توجه به فضای مجازی، توسعه حرفه‌ای معلمان منجر به یادگیری دانش‌آموزان در شبکه‌های مجازی می‌شود (Prenger, Poortman & Handelzalts, ۲۰۱۷). تغییرات سریع و پرشتاب و رشد تحولات علمی در حوزه تعلیم و تربیت ضرورت شناخت آینده را بیشتر می‌کند.

آینده‌پژوهی کمک می‌کند تهدیدات، چالش‌ها و فرصت‌های آینده به‌خوبی شناسایی شود و با دقت و هوشیاری از بین آینده‌های ممکن، باورکردنی و محتمل به انتخاب آینده‌های مطلوب و موردنظر می‌پردازد (حاجانی، ۲۰۱۳). مبانی نظری پارادایمی آینده‌پژوهی از دید بل (۲۰۰۵) شامل اثبات‌گرایی، پسااثبات‌گرایی و واقع‌گرایی انتقادی است. از دید لینستون (۲۰۰۷) مبانی پارادایمی آینده‌پژوهی شامل سه دسته تکنیکی، سازمانی و شخصی است. آمارا (۱۹۹۰) مبانی نظری را به سه گروه آینده‌های ممکن، محتمل و مرجح تقسیم می‌کند و تمرکز او بر روی ارزیابی کارشناسان، سناریوسازی و مدل‌سازی ساختاری است. عنایت ... (۱۹۹۰) مبانی آینده‌پژوهی را به چهار گروه پیش‌بینی‌کننده، تفسیری، انتقادی و کنش یادگیری تقسیم می‌کند (معبودی، ۲۰۲۰). علاوه بر مبانی نظری توجه به رویکردهای آیندپژوهی نیز مهم است. دو رویکرد مهم آیندپژوهی شامل رویکرد اکتشافی و رویکرد هنجاری است. در رویکرد اکتشافی از روندهای گذشته و حال آغاز شده و به آینده می‌رسد درحالی‌که در رویکرد هنجاری آینده مطلوب انتخاب و به سمت حال حرکت می‌کند و راه‌های رسیدن به آینده مطلوب بررسی می‌شود (معروفی و رهنما، ۲۰۱۵).

تافلر (۲۰۰۶) معتقد است که بهترین معلمان کسانی هستند که نسبت به تحولات آینده آگاه هستند و نقش تسهیلگر برای شناسایی تحولات آینده داشته باشند (تقوی‌نصب و کریمی، ۲۰۱۸). معلمان آینده باید طیف وسیعی از مهارت‌ها شامل مهارت‌های شناختی و فراشناختی (مانند تفکر انتقادی، تفکر خلاق، یادگیری و خودتنظیمی)؛ مهارت‌های اجتماعی و عاطفی و کاربردی و مهارت‌های فیزیکی (به‌عنوان مثال استفاده از ابزارهای جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات) و استفاده از

طیف وسیع‌تر از نگرش‌ها و ارزش‌ها را داشته باشند و دارای دانش انضباطی، بین‌رشته‌ای و معرفتی و رویه‌ای باشند (OECD, ۲۰۲۰).

از مفهوم توسعه حرفه‌ای تعاریف مختلفی توسط صاحب‌نظران مطرح شده است. توسعه حرفه‌ای پشتیبانی و فعالیت‌های رسمی و غیررسمی است که برای کمک به معلمان طراحی شده‌اند و شامل دوره‌های آموزشی و آموزش در مدرسه و فعالیت‌هایی مانند مربیگری، مشاوره، خودآموزی و پژوهش است (Coldwell, ۲۰۱۷). توسعه حرفه‌ای شامل تلاش‌های فکری و شخصی است که موجب تعامل، همکاری و ایجاد ایده‌های جدید در آموزش می‌شود (Girvan, Conneely & Tangney, ۲۰۱۶).

جوامع با رشد روزافزون فرهنگی، زبانی و تنوع اقتصادی اجتماعی مواجه هستند و برای پرورش نسل آینده نیاز به معلمان حرفه‌ای و دارای فرهنگ بین‌المللی بیش از پیش ضروری است (Romijn, Slot & Leseman, ۲۰۲۱). معلمان با توسعه حرفه‌ای خود را برای نقش‌های فعلی و آینده در آموزش و پرورش آماده می‌کنند (Warner & Osman, ۲۰۲۰). افزایش ارتباطات و تعاملات جهانی، چالش‌های قرن ۲۱ و توجه به خصوصی‌سازی در آموزش و در نتیجه دسترسی کمتر دانش‌آموزان به آموزش باکیفیت بر اهمیت توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده تأکید دارد (Sprott, ۲۰۱۹). علاوه بر آن روند تحولات اساسی در قرن ۲۱ که شامل انفجار دانش، پیشرفت چشمگیر علم و فناوری و گسترش اطلاعات، جهانی شدن، تشدید تنش بین مادیات و معنویات و بروز انحطاط اخلاقی در جوامع، تعامل انسان با محیط زیست و اشاعه دموکراسی است ضرورت آینده‌نگری در آموزش و پرورش و بویژه توسعه حرفه‌ای معلمان به عنوان مجریان برنامه درسی در مدارس را بیشتر کرده است (آقایی, ۲۰۱۱).

براساس یافته‌های پژوهشی عوامل زیادی بر توسعه حرفه‌ای اثر گذارند؛ از جمله این عوامل می‌توان به این موارد اشاره کرد: حمایت بیرونی و همکاری جمعی (Hauge & Wan, ۲۰۱۹)، خلاقیت و یادگیری تیمی و رهبری معلمان (Cockpim & Somprach, ۲۰۱۹)، عوامل سازمانی و شیوه‌های تدریس معلمان (Zaidi, Khan & Khan, ۲۰۱۸)، سبک‌ها و رویکردهای جدید تدریس و امکانات، استفاده از دستورالعمل‌های آموزش و سفرهای میدانی، فناوری، مشارکت در تصمیم‌گیری آموزشی در مدرسه و خودسازی (Alshehryt, ۲۰۱۸)، تجربه تدریس، دیدگاه مشترک، سیاست و امنیت مادی، صلاحیت حرفه‌ای و انگیزه روان‌شناختی (Yue, Chen, Wang & Liu, ۲۰۱۷)، حمایت مالی و اقتصادی از معلمان (Kafyulilo, Fisser, & Voogt, ۲۰۱۶ و Suchodoletz, Jamil Larsen, Hamre & ۲۰۱۸)، استفاده از رسانه‌های اجتماعی مانند توئیتر (Smith, ۲۰۱۶)، توانایی مدیریت زمان، اغلب چک کردن ایمیل، امکان یادگیری با پشتیبانی محدود، روابط با مربیان آنلاین، اتصال به اینترنت قابل اطمینان، اعتماد به نفس برای رسیدن به اهداف یادگیری، سخت‌افزار خوب مخصوصاً

رایانه‌ها (Vu, Cao, & Cepero, ۲۰۱۴)، مهارت‌های ارتباطی (Amin & Saukahb, ۲۰۱۵)، مهارت‌های خلاقانه، ارتباطات و آگاهی رسانه‌ای، سواد رایانه و فناوری (Ninlawan, ۲۰۱۵) مسافرت به عنوان معلم، یادگیری از دانشگاهیان (Sprott, ۲۰۱۹) و همکاری با معلمان دیگر و ارتباطات درون مدرسه (Kaya, & Gödek, ۲۰۱۶).

در حوزه آموزش و پرورش تحقیقات بسیار محدودی با رویکرد آینده‌پژوهی صورت گرفته است. یکی از این پژوهش‌ها نشان داد که مؤلفه‌های سازنده شایستگی نیروی انسانی آینده شامل مبانی شخصیت (نظم و ترتیب در کار، سلامت روانی، صبر و حوصله)، مهارت‌های حرفه‌ای، مبانی فکری و مهارت‌های ارتباطی است (حسین‌پور و نجف‌پور شاهنی، ۲۰۱۵). با توجه به پژوهش‌های محدود در حوزه آینده‌پژوهی در تعلیم و تربیت و پایین بودن ابعاد توسعه حرفه‌ای معلمان در شواهد پژوهشی و نبود چشم‌انداز و سناریوی جامعی از توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده، این پژوهش در جهت پاسخ‌دادن به این سؤال اساسی انجام گرفته که مدل مفهومی توسعه حرفه‌ای با رویکرد آینده-پژوهی چیست؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر ماهیت کاربردی و با استفاده از روش «پژوهش نظریه‌ای» انجام شده است. هدف پژوهش نظریه‌ای خلق و نقد طرح‌واره‌های مفهومی است که ماهیت بنیادی و ساختار پدیده‌ها را قابل فهم می‌کند. طرح‌واره‌های مفهومی، عناصر اساسی و واقعیت و رابطه میان آن‌ها را مشخص می‌کند. در حقیقت این روش دارای دو بعد تجربی و فلسفی است. بعد تجربی پژوهش نظریه‌ای مستلزم شناخت دنیای واقعی برنامه درسی است که به وسیله پژوهش‌های علمی، قوم‌نگارانه، پدیدارشناختی، یا دیگر انواع مناسب پژوهش به دست می‌آید. بعد فلسفی آن مستلزم شناخت مفاهیم و فرایندهای نظورزانه است (Short, ۲۰۱۵). محققان با در نظر گرفتن یافته‌های میدانی، پیشینه موجود و نظورری اقدام به ایجاد الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی کرده‌اند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است. روش نمونه‌گیری هدفمند (ملاک‌محور) است و معیار-های هدفمندی (حداقل ۲۵ سال سابقه خدمت و مدرک کارشناسی ارشد و دکتری) است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش براساس قاعده اشباع نظری شامل ۱۰ نفر از معلمان، ۳ نفر از مدیران مدارس و ۲ نفر از کارشناسان آموزش منابع انسانی اداره آموزش و پرورش سرایان بودند. برای تأمین روایی و پایایی از معیارهای لینکن و کوبا (۱۹۸۰) استفاده شد. در زمینه قابلیت انتقال، یافته‌ها در اختیار متخصصین و در زمینه قابلیت اتکا (قابلیت اطمینان)، از روش توافق بین کدگذاران و در زمینه قابلیت تأیید مرور و بازخورد هم‌تایان بکار برده شد.

یافته‌های پژوهش

ابتدا مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی به همراه دلالت‌ها و استنادهای آن با استفاده از روش پژوهش نظری تبیین می‌شود و در نهایت ابعاد درونی و بیرونی و رابطه مؤلفه‌ها در یک مدل شماتیک بیان شده است.

معرفت دینی یکی از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است (پاسخ-دهنده ۲، ۷ و ۱۰). از یک طرف پیشرفت‌های جدید و تحولات سریع در حال حاضر و ادامه این روند در آینده چالش‌ها و بحران‌هایی در پذیرش و اعتقادات دینی و معنویت ایجاد کرده است و این بحران‌ها شامل معنویت‌زدایی، ظهور شبه‌معنویت‌ها و عدم توجه لازم به مناسک و عبادات است (امیری ذوالفقارزاده و کوهی، ۲۰۱۹). از طرفی دیگر روندهای دین در آینده نشان‌دهنده تحول و تنوع در الگوی دین‌داری (ضد دین‌داری، دین‌داری شناسنامه‌ای، دین‌داری ابزاری، دین‌داری سنتی شرعی، دین‌داری عرفی شده)، تکثر و اختلاف رو به رشد در جریان‌ها و ارتباطات دینی (ایدئولوژی رسمی دولتی، جریان تجدیدخواهی دینی، عامه‌پسند غیررسمی)، چالش دین دولتی، سیر نزولی دین‌داری در ایران، خصوصی شدن تا شخصی شدن دین، اختلاف نگرش در احکام عمومی مذهبی، امروزی شدن، دنیوی شدن و کالایی شدن دین، کاهش تمامیت و یکپارچگی دینی، بدعت‌گذاری و تحریف در دین است (Lea Bird، ۲۰۲۰، فراستخواه، ۲۰۱۳). با توجه به روندهای آینده دین و تضعیف جایگاه دین در آینده و چالش‌های آن، معرفت دینی باید به‌عنوان مبانی و محور توسعه معلمان در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده قرار گیرد. طبق شواهد پژوهشی در حال حاضر وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای معلمان در وضعیت مناسبی قرار ندارد (قنبرپور، عباسیان، آراسته و نوه‌ابراهیم، ۲۰۱۹) و با ادامه این روند در آینده ضعف‌هایی در وضعیت اخلاق حرفه‌ای معلمان ایجاد خواهد شد و از طرفی دیگر دیدگاه تقلیل‌گرایانه در آموزش اصول اخلاقی و کم‌توجهی به آن در روند آینده وجود دارد (Maxwell، ۲۰۱۷ و Schwimberb & Maxwell، ۲۰۱۶). از طرفی معنویت به‌عنوان یکی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای در روند آینده در حال تضعیف است (میرزایی و دلیرسفری اخگر، ۲۰۱۹). با توجه به وضعیت نامناسب اخلاق حرفه‌ای معلمان و روند نزولی آموزش اخلاق در آینده در معلمان آموزش اخلاق حرفه‌ای باید در برنامه‌های آینده توسعه حرفه‌ای معلمان قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱- مؤلفه‌های مبانی معرفت دینی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
اخلاق حرفه‌ای	اخلاق محوری		
تربیت دینی			
تسلط بر مبانی عقیدتی	اعتقاد محوری	مبانی معرفت دینی	پاسخ‌دهنده ۱۰، ۷، ۲
داشتن ایمان			

مبانی فرهنگی و اجتماعی یکی از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است (پاسخ‌دهنده ۴ و ۵). در آینده به دلیل فرایند جهانی‌شدن و افزایش تنوع فرهنگی، فضای تربیتی آینده به تبدلات فرهنگی با کشورهای مختلف نیازمند است و لازم است آموزش و پرورش و معلمان در سطح جهانی خود را برای آینده آماده کنند (OECD، ۲۰۱۹ و تقوانصب و کریمی، ۲۰۱۸). تنوع فرهنگ بین‌المللی و ارتباطات فرهنگی جهانی موجب تضعیف فرهنگ و هویت ملی می‌شود و از طرف دیگر روند موجود و ادامه آن در آینده نشان می‌دهد پیشرفت فناوری برای فرهنگ پیامدهایی دارد که شامل تغییر الگوهای ارزشی و رفتاری، انتقال نیافتن مسائل فرهنگی از نسل قبل به نسل بعدی و کاهش فرهنگ شفاهی و گفتگو بین افراد در محیط واقعی است (عطایی، انصاری و کیان‌پور، ۲۰۱۸). یکی از مشکلاتی که در حال حاضر وجود دارد جایگاه پایین معلمان در جامعه است و این تنزل منزلت معلمان در جامعه به‌صورت جایگاه پایین در میان سایر مشاغل، عملکرد ضعیف رسانه‌ها و فرهنگ والدین و فرهنگ دانش‌آموزان ترسیم‌شده است (Hargreaves، ۲۰۱۹، صالحی، مهدیان، حکیم‌زاده، سفری موحد، ۲۰۱۸). عدم احترام از سوی دانش‌آموزان و والدین یکی از دلایل عدم مطلوبیت جایگاه و منزلت اجتماعی معلمان است. ادامه این روند در آینده به این نکته اشاره دارد که در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده جایگاه معلمان در جامعه باید تقویت شود. اولویت دیگری که برای معلمان آینده وجود دارد در مورد محرومیت اجتماعی و مدرسه دولتی به‌عنوان محرک بالقوه اجتماعی عدالت است و ضرورت آماده‌سازی آن‌ها برای عمل به‌عنوان عوامل عدالت اجتماعی و برابری در برنامه‌های آینده توسعه حرفه‌ای معلمان بیش از پیش مشخص می‌شود (Maxwell، ۲۰۱۷). جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲- جدول کدگذاری مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی توسعه حرفه‌ای

کد باز	کد محوری	کدگزینشی	مرجع
تقویت حس مشارکت	تعامل اجتماعی		
اندیشه جمعی			
همکاری تیمی و مشارکتی			
داشتن تعامل اجتماعی			
داشتن مهارت‌های اجتماعی			
جایگاه معلم در جامعه	جایگاه اجتماعی	مبانی فرهنگی	پاسخ‌دهنده ۱۱،
احترام به معلم در جامعه		و اجتماعی	۴، ۵، ۶، ۷
آشنایی با فرهنگ دینی و فرهنگ اسلامی	آشنایی با فرهنگ ملی و مذهبی		
آشنایی با فرهنگ ایرانی و فرهنگ عمومی			
فرهنگ مدرسه			

مبانی سیاسی نیز از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است (پاسخ‌دهنده ۱۱، ۵، ۶، ۷). یکی از روندهای آینده در حوزه سیاست تعدد رو به ازدیاد جریان‌های سیاسی نه تنها در بیرون حکومت بلکه در درون آن است (فراسنخواه، ۲۰۱۷). با توجه به متنوع بودن جریانات سیاسی و لزوم شناسایی جریان‌های مطلوب جهت توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده باید سواد سیاسی و مهارت انتقادی در جهت سیاست‌های موانع‌زا در تعلیم و تربیت در برنامه‌ی توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده قرار بگیرد. در آینده الگوهای زمانی، مکانی و ساختار آموزش رسمی تغییر خواهد کرد. حذف دیوارهای میان مدرسه و اجتماع لزوم تغییر در ساختارهای موجود را ایجاد می‌کند؛ بنابراین باقی ماندن در ساختارهایی که پاسخگوی نیازهای عصر صنعتی است، می‌تواند از چالش‌های آموزش و پرورش باشد. هم‌زمان‌سازی، تمرکزگرایی و سلسله‌مراتب از پیش‌فرض‌های ساختارهای جامعه صنعتی است و در آینده به دلیل تنوع شرایط و تفاوت‌های موجود، دولت‌ها ناچارند که به عدم تمرکز و خصوصی‌سازی روی بیاورند (تقوی‌نصب و کریمی، ۲۰۱۸). در حال حاضر روند موجود نشان می‌دهد که رویکرد دولت در سیاست‌های آموزش و پرورش تمرکزگرایی است و معلمان کمترین نقش در مشارکت در قسمت‌های مختلف آموزش و پرورش دارند (Romanowski & Du، ۲۰۲۰). با توجه به روند آینده که مشارکت معلمان در سیاست‌های آموزش و پرورش کمتر دیده می‌شود، باید در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده عدم تمرکز قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳- مؤلفه‌های سیاسی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
آشنایی با سواد سیاسی			
آینده‌پژوهی در سیاست‌های آموزش و	سیاست‌های کلان		
پرورش	کشور		
سیاست‌های کلی و کلان کشور		مبانی سیاسی	پاسخ‌دهنده ۵، ۶، ۷، ۱۱
مشارکت در هدف‌گذاری در آموزش و	عدم تمرکز		
پرورش			

مبانی اقتصادی یکی از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. پاسخ‌دهنده ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱ و ۱۲ به مؤلفه‌های داشتن حقوق و مزایای کافی، حمایت دولتی معلم، امنیت شغلی، تأمین نیازهای حرمتی معلمان، حمایت مردمی از معلم برای توسعه حرفه معلمان در آینده اشاره کرده‌اند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که روند موجود حمایت مالی دولتی برای معلمان در آموزش و پرورش بسیار ضعیف است و معلمان نسبت به حقوق و امنیت شغلی ناراضی هستند و واکنش آن‌ها به صورت تجمعات اعتراض‌آمیز است (نصیری، چرخ‌باب و حسینی، ۲۰۲۰). ادامه این روند منجر به کاهش کیفیت در توسعه معلمان و حتی خروج معلمان از حرفه معلمی می‌شود (شاه‌طالبی، سعیدیان و رضایی، ۲۰۲۰). از طرفی دیگر حمایت مردمی از معلمی نیز در جامعه کم‌رنگ شده است و ادامه این روند یکی از موانع توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده است (ولی‌زاده، باردل، مددلو و حسین‌پور، ۲۰۱۹). با توجه به این موضوع باید حمایت دولتی و مردمی و قرار گرفتن تعلیم و تربیت در سبد درآمدی خانواده‌ها به عنوان مبانی اقتصادی در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده قرار گیرد.

جدول ۴- مؤلفه‌های اقتصادی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
داشتن حقوق و مزایای کافی			
حمایت دولتی معلم			
امنیت شغلی	حمایت مالی دولتی		
انگیزه مالی		مبانی اقتصادی	پاسخ‌دهنده ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱
تشویق‌های مادی			
تأمین نیازهای حرمتی معلمان			
حمایت مردمی از معلم	حمایت مردمی از معلم		

الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان دارای ابعاد درونی و بیرونی است. یکی از ابعاد درونی الگوی توسعه حرفه معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی بعد فردی است که شامل مؤلفه‌های توانمندی معلمان در نقش فردی و اجتماعی و افزایش رشد تحولات علمی است. پاسخ‌دهنده ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۱ به

مؤلفه‌های آمادگی شناختی، رشد فکری، علمی و حرفه‌ای تدریس اشاره کرده‌اند. انسان‌های آینده در معرض سبک‌هایی قرار می‌گیرند که به‌طور مداوم در حال تغییرند و منجر به تغییر هویت افراد می‌شود و نیروی انسانی آینده باید روی به مهارت‌های فردی مانند تصمیم‌گیری، معنایابی و خود هماهنگی بیاورد (تقوی‌نصب و کریمی، ۲۰۱۸).

مفهوم شایستگی در آینده مفهومی وسیع‌تر از کسب دانش و مهارت دلالت دارد که شامل دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌ها برای برآوردن نیازهای متنوع و پیچیده است (OECD، ۲۰۲۰). از طرف دیگر روند موجود نشان می‌دهد که رشد توانمندی‌های فردی و اجتماعی معلمان با چالش‌هایی روبه‌رو است. این چالش‌ها شامل وجود محدودیت‌ها در ادامه تحصیل معلمان، تقلب در دوره‌های ضمن خدمت مجازی، رغبت و انگیزه کم معلمان به شرکت در کارگاه‌ها و عدم نیازسنجی در تشکیل دوره‌های ضمن خدمت، عملکرد ضعیف معلمان و عدم تعلق حرفه‌ای است (صالحی، مهدیان، حکیم-زاده، سفری موحد، ۲۰۱۸). با توجه به مواردی که عنوان شد در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده باید بعد فردی قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵- مؤلفه‌های فردی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کدگزینشی	مرجع
داشتن ذهن فلسفی			
تسلط بر فنون معلمی			
مطالعات علمی معلم			
آموزش رفتارهای منطقی			
آموزش و یادگیری مداوم و مادام‌العمر			
یادگیری تجارب گذشته			
الگوبرداری از روش‌های جدید	توسعه دانشی و		
آشنایی با روش‌ها و رویکردهای جدید تدریس و تدریس معکوس	فردان		
دوره‌های ضمن خدمت، کارگاه‌ها، کنفرانس و سمینارها			
آمادگی شناختی و توسعه صلاحیت‌های دانشی		فردی	
آشنایی با مکاتب مختلف از جمله اسلام			پاسخ‌دهنده ۱۴، ۱۲،
آشنایی با دانشمندان و خبرگان			۱، ۲، ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۱
فراهم کردن فرصت مناسب برای یادگیری			
توسعه فکری، علمی و حرفه‌ای تدریس			
مهارت پژوهش و پژوهشی			
مهارت‌های تفکر - خردورزی			
مهارت تحلیل، مهارت تجزیه و تحلیل	توسعه مهارتی		
مهارت ژرف‌نگری			
مهارت زبانی و فرازبانی و فن بیان			
مهارت سازگاری با شرایط			
نگرش معلم نسبت به مدرسه، داشتن نگرش وسیع. داشتن نگرش متعالی	توسعه نگرشی		
انگیزش و علاقه معلم			

یکی از ابعاد درونی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی بعد محتوایی است. پاسخ‌دهنده ۳، ۴، ۶، ۸ و ۹ به مؤلفه‌های طراحی برنامه درسی، تحلیل محتوا و اسناد بالادستی به‌عنوان مؤلفه‌های محتوایی توسعه حرفه‌ای معلم اشاره کرده‌اند. از یک طرف در حال حاضر محتوا به‌صورت یکسان و متمرکز برای کشور طراحی می‌شود و معلمان در تهیه محتوا مشارکت ندارند و مهارت کمی در طراحی محتوای مجازی و غیرمجازی دارند. از طرفی دیگر در آینده محتوای برنامه درسی باید دارای ویژگی‌هایی از قبیل چالش‌برانگیز، داری انسجام موضوعات، هم‌ترازی، قابلیت انتقال، داشتن طیف متنوعی از موضوعات و گزینه‌های پروژه، سازگار و پویا باشد و معلمان مسلط به اصول طراحی باشند و در تولید محتوا مشارکت کنند (OECD, ۲۰۲۰). نکته دیگر در محتوا در آینده استفاده از فرهنگ مشارکتی متخصصین در طراحی محتوا است. معلمان در آینده در طراحی محتوا باید ذهنیت بین‌رشته‌ای داشته باشند. محتوا در آینده به سمت تنوع و انعطاف‌پذیری حرکت می‌کند. تهیه محتوا در آینده باید حس کنجکاوی و نقادی و مهارت‌های شناختی و فراشناختی را تقویت کند (پارمحمدیان، نادی و کشاورزی، ۲۰۱۷). جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶- مؤلفه‌های محتوایی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
توانایی طراحی برنامه درسی منعطف و سیال			
توانایی طراحی برنامه درسی متناسب با			
موقعیت‌های گوناگون	طراحی برنامه درسی		
طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر تلفیق			
توانایی طراحی برنامه درسی فی‌البداهه			
توانایی برقراری ارتباط طولی و عرضی دروس			
توانایی استخراج نقشه مفهومی از محتوا			
تغییر کتب درسی		محتوایی	پاسخ‌دهنده ۹، ۸، ۵، ۶، ۴، ۲
نقد و بررسی کتب درسی	تحلیل محتوا		
مهارت چگونگی ارائه محتوا			
ارائه محتوای خوب و مناسب از طریق دانشگاه			
فرهنگیان			
توانایی و مهارت تولید محتوا			
اساس‌نامه دانشگاه فرهنگیان			اسناد بالادستی
اجرای سند تحول آموزش و پرورش			

یکی از ابعاد دیگر توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی بعد مهارت‌ورزی است. پاسخ‌دهنده ۶ و ۹ به مؤلفه‌های حضور معلمان جوان در کنار معلمان باتجربه، عمل فکورانه و ادغام عمل و پژوهش، نظارت مدیران و سرگروه‌های آموزشی، بازدید و نظارت راهبران آموزشی را از مؤلفه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان اشاره کرده‌اند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که روند موجود

کارورزی در آموزش و پرورش دارای چالش‌های زیادی است و ادامه روند موجود در آینده مانع توسعه حرفه‌ای معلمان می‌شود (قربانی، خروشی و پریشانی، ۲۰۲۰، محمودی و جعفری، ۲۰۱۹). این چالش‌ها شامل عدم آشنایی بعضی از مدرسین کارورزی با شیوه‌های پژوهش کیفی، عدم همکاری آموزش و پرورش، عدم توجه مدیران مدارس نسبت به کارورزی، کمبود معلم راهنمای خوب، اختلاف نظر مدرسین دوره‌های ضمن خدمت در آموزش واحد کارورزی است. با توجه به این موضوع می‌توان نتیجه گرفت که در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده باید توسعه مهارت ورزی معلمان قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان شده در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷- مؤلفه‌های مهارت ورزی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
حضور معلمان جوان در کنار معلمان باتجربه	کاربردی بودن آموزش	مهارت ورزی	پاسخ‌دهنده ۶، ۹
عمل فکورانه و ادغام عمل و پژوهش			
برنامه درسی مبتنی بر محیط کار			
نظارت مدیران و سرگروه‌های آموزشی			
بازدید و نظارت راهبران آموزشی	توسعه کارورزی		
برنامه درسی مبتنی بر محیط کار			

یکی دیگر از ابعاد الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی بعد سازمانی است که شامل سبک‌های مدیریتی و رهبری، تخصص‌گرایی در الگوی استخدام و اثربخشی است. در حال حاضر چالش‌ها و نقاط ضعف سازمانی مدارس و آموزش و پرورش شامل عملکرد ضعیف مسئولان آموزش و پرورش، کیفیت پایین ورودی‌ها و وجود معیارهای نامطلوب برای ارتقا در حرفه، عدم پاسخگویی و حمایت نهادی، مناسبات نابرابر قدرت، احساس تبعیض سیستماتیک و ناکارآمدی شغلی و نهادی است (شاه‌طالبی، سعیدیان و رضایی، ۲۰۲۰، نصیری، چرخاب و حسینی، ۲۰۲۰، صالحی، مهدیان، حکیم‌زاده، سفری موحد، ۲۰۱۸). علاوه بر چالش‌های فوق روند فرسودگی شغلی در معلمان یکی از موانعی است که جلوی توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده را می‌گیرد. عوامل مؤثر بر فرسودگی شغلی شامل ویژگی محیط کاری و نقش مدیر و کیفیت زندگی کاری است (ولی‌زاده، باردل، مددلو و حسین‌پور، ۲۰۱۹). نارضایتی معلمان نشان می‌دهد که روند فرسودگی شغلی در آینده توسعه خواهد یافت. با توجه به چالش‌ها و مشکلات بیان شده در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان باید بعد سازمانی قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان شده در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸- مؤلفه‌های سازمانی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
مدیریت و رهبری			
مدیریت روابط انسانی			
مدیریت فعالیت‌های آموزشی	سبک‌های مدیریتی و رهبری		
مدیریت روابط نهادها			
سبک‌های مشارکتی در مدیریت			
ارزش‌یابی برنامه‌های توسعه حرفه‌ای و سنجش			پاسخ‌دهنده ۱۳،
صلاحیت‌های معلمی		سازمانی	۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱
تعهد و مسئولیت‌پذیری در شغل	اثربخشی و کارایی		۴، ۵
اثربخشی			
کیفیت زندگی کاری			
ارزشیابی شخصیت در ورود به آموزش و پرورش			
توجه به معدل در پذیرش معلمان	تخصص‌گرایی در الگوی استخدام		
استفاده از رتبه‌های برتر کنکور در تربیت معلم			

یکی از ابعاد بیرونی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی توسعه فناوری، شبکه‌های اجتماعی، سواد رسانه‌ای است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که میزان استفاده از فناوری با موانع و چالش‌هایی روبه‌رو است. موانع کاربرد فناوری اطلاعات در مدارس ایران شامل موانع آموزشی، موانع منابع انسانی، موانع تجهیزات و مواد آموزشی است (حلاجیان و توکلی عبدانصاری، ۲۰۲۱). چالش‌های فضای مجازی در حال حاضر شامل عدم دسترسی همه دانش‌آموزان به فضای مجازی به‌ویژه در مناطق محروم و ایجاد نابرابری در فرصت آموزش، سنگین بودن هزینه‌های اینترنت برای خیلی از خانواده‌ها، کند بودن سرعت اینترنت، دشوار بودن سنجش یادگیری واقعی دانش‌آموزان و سلب شدن قدرت نظارت از معلم، اعتیاد برخی دانش‌آموزان به اینترنت و گوشی، عدم شایستگی معلمان و استفاده از نرم‌افزار به‌عنوان ابزار تبلیغات است (Weisberger, Grinshtain, & Bla، ۲۰۲۱، رضوان‌زاده، عباسی و حجازی، ۲۰۱۹). شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری قابل توجهی در فناوری‌ها و زیرساخت‌های فناورانه انجام نشده است و مهم‌ترین عنصر حیاتی در آینده طراحی یادگیری با استفاده از فناوری است (Thomas، ۲۰۱۸). علاوه بر این در آینده نیاز به فراگیری مهارت‌های فیزیکی (به‌عنوان مثال استفاده از ابزارهای جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات) بیشتر خواهد بود (OECD، ۲۰۲۰).

در روند آینده فناوری به سمت ارتباط و تعامل بیشتر هوش مصنوعی و تعلیم و تربیت، گسترش اینترنت اشیا و ایجاد شهرهای هوشمند، نزدیکی هوش مصنوعی به هوش انسانی، توسعه و فراگیری اینترنت در جهان، روند تبدیل رایانه شخصی به رایانه پوشیدنی و جاسازی شده در درون بدن، توسعه

ربات‌های دستیار در محیط واقعی، حجم وسیع داده‌های مجازی (زمانی، مکانی، متنی، وب، پایگاه داده)، واقعیت انسان پلاس، آموزش و اقتصاد دیجیتال خواهد رفت و پیامدهای آن در آموزش فراهم‌سازی بستر و زیرساخت مناسب و سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی معلمان است (Zhang, & Aslan, 2020، لشکربلوکی، ۲۰۲۰). در آینده با رشد رسانه‌های مختلف و شبکه‌های اجتماعی، رشد آگاهی رسانه‌ای افراد از الزامات آینده است (کریمی و همکاران، ۲۰۱۹). به دلیل وجود نیازهای متفاوت، آموزش آینده از تولید روش همسان به سمت سفارشی شدن، از وقت‌شناسی عام به وقت‌شناسی اختیاری پیش خواهد رفت که همه این موارد سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی معلمان و فراهم کردن زیرساخت فناوری را در آینده ضروری می‌کند (تقوی‌نصب و کریمی، ۲۰۱۸). با توجه به چالش‌های وضعیت کاربرد فناوری معلمان در حال حاضر و نبود زیرساخت مناسب فناوری و ادامه این روند در آینده باید در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده بعد فناوری قرار گیرد. جدول کدگذاری مؤلفه‌های بیان‌شده در جدول ۹ آمده است.

جدول ۹ مؤلفه‌های فناوری توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
تقویت سواد و مهارت‌های فرد در دنیای دیجیتالی و علم‌های جدید			
آشنایی با دنیای دیجیتال			
سواد رسانه‌ای	سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی		
آشنایی با رسانه‌های ارتباطی			
تسلط بر فناوری و اینترنت			
استفاده از فناوری در تدریس		فناوری	پاسخ‌دهنده ۱۶، ۱۰، ۱۱، ۳، ۴، ۶، ۸
استفاده بهینه از امکانات الکترونیکی			
هوشمند سازی محیط فیزیکی مدرسه	فراهم کردن زیرساخت		
آشنایی با سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای آموزش مجازی	فناوری		
زیرساخت لازم در فناوری			
تطبیق با رشد فناوری			
استفاده از فناوری اطلاعات	سواد فناوری		
توسعه فناوری			

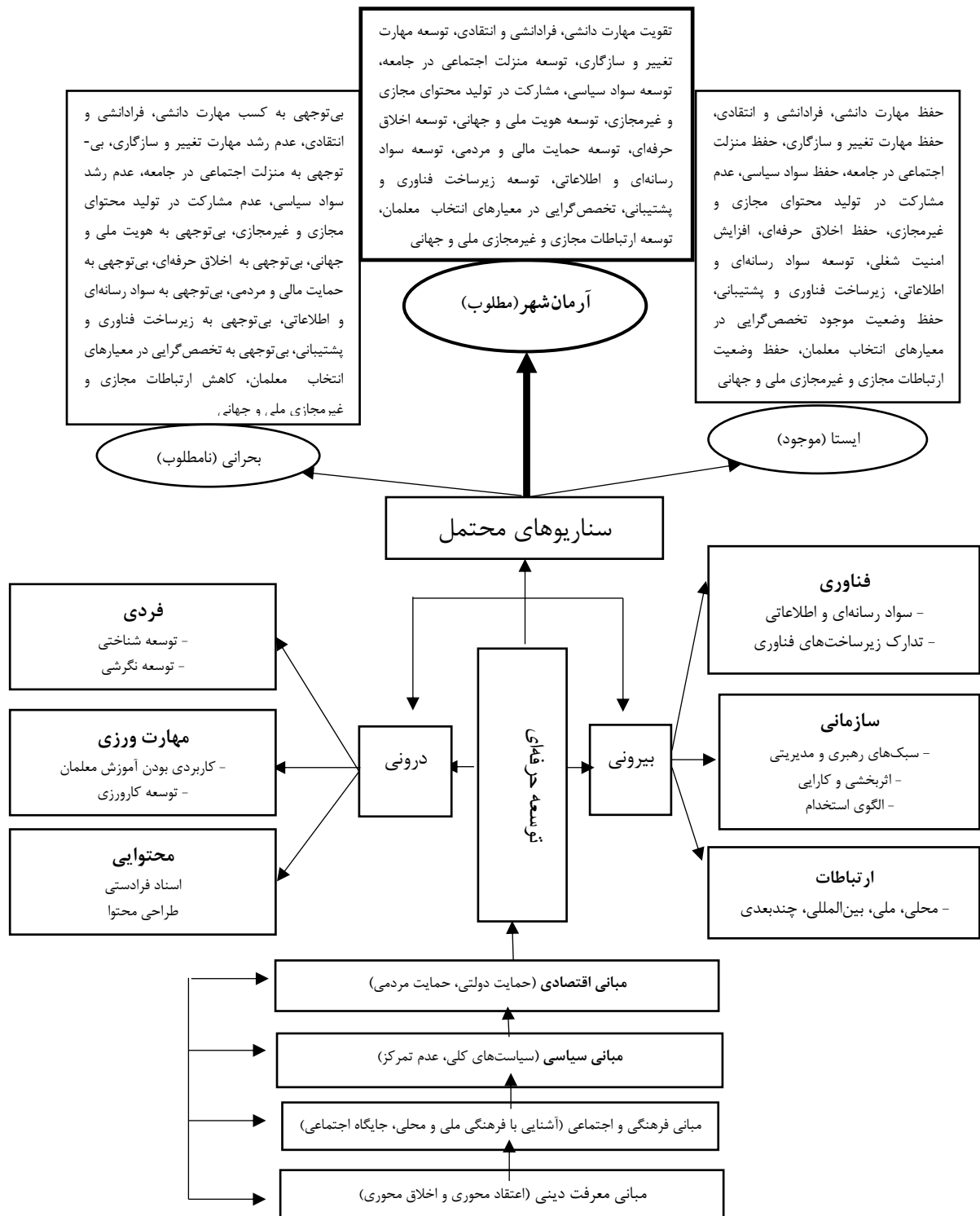
یکی از ابعاد دیگر الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی ارتباطات (محلی، ملی و بین‌المللی) است. پاسخ‌دهنده (۱۳، ۱۱، ۵، ۳ و ۲) به مؤلفه ارتباطات اشاره کرده‌اند. یکی از روندهای آینده در حوزه ارتباطات فردی شدن و سفارشی شدن است و از مهارت‌های موردنیاز در آینده مهارت ارتباطی است (OECD، ۲۰۲۰). بعضی از چالش‌های معلمان شامل دغدغه چگونگی برخورد ارتباط با همکاران، برخورد دلسردکننده برخی همکاران، عدم پذیرش و برخورد نامناسب برخی اولیا و سردرگمی در رابطه با دانش‌آموزان و ارتباط بسیار کم مجازی با دانش‌آموزان است (&

Gomez Pérez Ortega, ۲۰۱۷، بابائیان، عزیزی شمایی و ایزدی، ۲۰۲۰، ایران‌نژاد، علی‌اصغری، مسعودپور، نیکنام، ۲۰۱۹). ارتباطات از طریق فناوری بین معلمان و والدین ضعیف است (& Bochaca Bordialba, ۲۰۱۹). ویژگی‌های مدارس آینده نشان می‌دهد که معلمان از طریق فناوری ارتباطی در نقاط مختلف جهان به هم متصل خواهند شد و با یکدیگر ارتباط خواهند داشت (World Economic Forum, ۲۰۲۰). با توجه به وضعیت ضعیف ارتباطات ملی و جهانی معلمان باید در آینده بعد ارتباطات در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان قرار گیرد. جدول کدگذاری ارتباطات در جدول ۱۰ آمده است.

جدول ۱۰- مؤلفه‌های ارتباطات توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل

کد باز	کد محوری	کد گزینشی	مرجع
توانایی برقراری ارتباط مؤثر			
ارتباط با دانش آموز			
ارتباط با اولیا			
ارتباط با سایر معلمان	ارتباط محلی ملی و بین‌المللی		
ارتباط با مدیران بالادستی		ارتباطات	پاسخ‌دهنده ۱۳، ۱۱، ۵، ۲، ۳
انتخاب معلمان با روابط بالا			
ارتباط با جامعه			
ارتباط چندبعدی			
ارتباطات شبکه‌ای با گروه‌های	ارتباطات شبکه‌ای		
مختلف			

با توجه به مبانی نظری و یافته‌های پژوهش، مدل مفهومی شکل گرفت که دارای ۴ مبانی معرفت دینی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است و دارای دو بعد درونی و بیرونی است که بعد درونی شامل فردی، مهارت‌ورزی و محتوایی و بعد بیرونی شامل فناوری، سازمانی و ارتباطات است.

شکل ۱- مدل مفهومی نهایی توسعه حرفه‌ای معلمان متناسب با آینده محتمل (منبع: یافته‌های پژوهش)

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به مبانی نظری و یافته‌های میدانی، الگوی مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی تبیین شد که دارای مبانی معرفت دینی، مبانی فرهنگی و اجتماعی، مبانی سیاسی و مبانی اقتصادی و دارای دو بعد درونی و بیرونی است که بعد درونی شامل فردی، مهارت‌ورزی و محتوایی و بعد بیرونی شامل فناوری، سازمانی و ارتباطات است.

یکی از مبانی الگوی مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی، معرفت دینی است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهند که روندهای معرفت دینی در آینده به سمت تحول و تنوع در الگوی دین‌داری (ضد دین‌داری، دین‌داری شناسنامه‌ای، دین‌داری ابزار، دین‌داری سنتی شرعی، دین‌داری عرفی شده)، تکثر و اختلاف رو به رشد در جریان‌ها و ارتباطات دینی (ایدئولوژی رسمی دولتی، جریان تجددخواهی دینی، عامه‌پسند غیررسمی)، چالش دین دولتی، سیر نزولی دین‌داری در ایران، خصوصی شدن تا شخصی شدن دین، اختلاف نگرش در احکام عمومی مذهبی، امروزی شدن، دنیوی شدن و کالایی شدن دین، کاهش تمامیت و یکپارچگی دینی، بدعت‌گذاری و تحریف در دین، معنویت زدایی و عدم توجه لازم به مناسک و عبادات حرکت می‌کند (Lea Bird, ۲۰۲۰). با توجه به تضعیف جایگاه دین در آینده و چالش‌های آن، برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان نیز از جهت معرفت دینی دچار نقصان و تضعیف خواهد شد که نیاز است معرفت دینی در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان قرار گیرد. منظور از مبانی معرفت دینی اعتقادات، باورها و نگرش‌های دینی و اخلاق حرفه‌ای است که در برنامه آینده توسعه حرفه‌ای معلمان باید به عنوان زیربنا و پایه در نظر گرفته شود.

علاوه بر مبانی معرفت دینی، مبانی فرهنگی و اجتماعی یکی از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. در آینده فرهنگ دستخوش تغییرات می‌شود و تنوع فرهنگی در بین ملت‌ها گسترش پیدا می‌کند و ارتباطات فرهنگی توسعه می‌یابد و فرهنگ بومی و هویت ملی کشورهای مختلف دچار چالش می‌شود و همچنین توسعه فناوری در جوامع بین‌الملل منجر به تغییر فرهنگ می‌شود و این تغییرات فرهنگی شامل تغییر و تحول در ارزش‌ها، کاهش فرهنگ گفتگو شفاهی به دلیل گسترش فضای مجازی است (عطایی، انصاری و کیان‌پور، ۲۰۱۸). شواهد پژوهشی نشان می‌دهد جایگاه معلمان در جامعه پایین است که این روند هنوز ادامه دارد و یکی از دلایل آن عدم احترام به معلمان از سوی دانش‌آموزان و والدین و عملکرد ضعیف رسانه‌ها است (Hargreaves, ۲۰۱۹). ادامه این وضعیت در آینده برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان را مورد چالش قرار می‌دهد و به همین دلیل در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی باید توسعه جایگاه معلمان در جامعه مورد توجه قرار گیرد. این یافته با یافته‌های (Wan & Hauge, ۲۰۱۹؛ Coldwell, ۲۰۱۷؛ Jones & Stieler-Hunt, ۲۰۱۸؛ Cockpim & Somprach, ۲۰۱۹) هم‌سو است.

مبانی اجتماعی و فرهنگی شامل تعاملات بین معلمان، والدین و دانش‌آموزان و جایگاه معلمان در جامعه و نگرش‌ها، دیدگاه‌ها، و باورهای معلمان در زمینه‌های مختلف تعلیم و تربیت است. مبانی سیاسی یکی از مبانی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که در روند آینده‌جریان‌های سیاسی در حال افزایش و تکثر است و تعیین جریان مطلوب نیاز به مهارت دارد و مهارت سیاسی و انتقادی باید در معلمان آینده تقویت شود (فراسنخواه، ۲۰۱۷). علاوه بر این یافته‌های پژوهش نشان داد که مشارکت معلمان در سطوح مختلف آموزش و پرورش کم است و روند موجود نشان دهنده حفظ وضعیت تمرکزگرایی در آموزش و پرورش است و نیاز است آموزش و پرورش به سمت تمرکززدایی حرکت کند و معلمان در حیطه‌های مختلف هدف‌گذاری و تعیین محتوای برای دوره‌های مختلف تحصیلی مشارکت کنند. این یافته با یافته‌های (Alshehryt, ۲۰۱۸؛ یو، چنگ، وانگ و لو، ۲۰۱۷؛ Coldwell, ۲۰۱۷) هم‌سو است.

بعد فردی یکی از ابعاد درونی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که رشد توانمندی‌های فردی و اجتماعی معلمان با چالش‌هایی روبه‌رو است. این چالش‌ها شامل وجود محدودیت‌ها در ادامه تحصیل معلمان، تقلب در دوره‌های ضمن خدمت مجازی، رغبت کم معلمان به شرکت در کارگاه‌ها و عدم نیازسنجی در تشکیل دوره‌های ضمن خدمت، عملکرد ضعیف معلمان و عدم تعلق حرفه‌ای است (صالحی، مهدیان، حکیم‌زاده، سفری موحد، ۲۰۱۸). از طرف دیگر یافته‌های پژوهش نشان داد که معلمان برای نقش‌آفرینی در آینده نیاز به آمادگی شناختی، رشد فکری، علمی و حرفه‌ای تدریس، مهارت‌های شناختی و فراشناختی دارند. از طرف دیگر رشد و توسعه تحولات علمی موجب گسترش مرزهای دانش شده است که نمی‌توان پایانی برای آن متصور شد. به همین جهت در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده باید رشد و توسعه توانمندی‌های فردی قرار گیرد. این یافته با یافته‌های (Kaya, Cockpim, & Gödek, ۲۰۱۶؛ Coldwell, ۲۰۱۷؛ Alshehryt, ۲۰۱۸؛ Khan, & Khan, ۲۰۱۴؛ Somprach, ۲۰۱۹) هم‌سو است. بعد فردی شامل توسعه دانشی و فرادانشی، توسعه مهارتی و توسعه نگرشی توانمندی‌های معلمان است که در مدل توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده ضروری است.

بعد سازمانی یکی از ابعاد بیرونی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که روند فرسودگی شغلی در معلمان یکی از موانعی است که جلوی توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده را می‌گیرد (ولی‌زاده، باردل، مددلو و حسین‌پور، ۲۰۱۹). ناراضایتی معلمان از شغلشان نشان می‌دهد که روند فرسودگی شغلی در آینده توسعه خواهد یافت. علاوه بر این چالش‌ها و نقاط ضعف سازمانی مدارس و آموزش و پرورش شامل احساس ناکارآمدی نهادی،

مناسبات نابرابر قدرت، احساس تبعیض سیستماتیک، ناکارآمدی شغلی، کمبود امکانات محیط کاری و ویژگی‌های منفی مدیران است (شاه‌طالبی، سعیدیان و رضایی، ۲۰۲۰، نصیری، چرخاب و حسینی، ۲۰۲۰، صالحی، مهدیان، حکیم‌زاده، سفری موحد، ۲۰۱۸). این چالش‌ها و موانع سازمانی جلوی رشد و توسعه معلمان در آینده را می‌گیرد و به همین خاطر در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان بعد سازمانی باید قرار گیرد. یافته این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های (Saukahb & Amin, ۲۰۱۵؛ Zaidi, Khan & Khan, ۲۰۱۸) هم‌سو است. منظور از بعد سازمانی توجه به تخصص‌گرایی در استخدام معلمان، اثربخشی و کارایی معلمان و استفاده از سبک‌های متنوع مدیریت و رهبری در آموزش و پرورش است که برای جلوگیری از فرسودگی شغلی معلمان و توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده ضروری است.

بعد فناوری یکی از ابعاد بیرونی الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. روند موجود نشان می‌دهد که میزان استفاده از فناوری با موانع و چالش‌هایی روبه‌رو است. استفاده از فناوری اطلاعات در مدارس ایران دارای چالش‌هایی است که شامل موانع ساختاری، موانع آموزشی، موانع منابع انسانی، موانع تجهیزات و مواد آموزشی است (حلاجیان و توکلی‌عبدانصاری، ۲۰۲۱). چالش‌های فضای مجازی در حال حاضر شامل عدم دسترسی همه دانش‌آموزان به فضای مجازی به‌ویژه در مناطق محروم و ایجاد نابرابری در فرصت آموزش، سنگین بودن هزینه‌های اینترنت برای خیلی از خانواده‌ها، کند بودن سرعت اینترنت، کیفیت پایین زیرساخت‌های فناوری، آموزش ناکافی، عدم شایستگی معلمان و استفاده از نرم‌افزار به‌عنوان ابزار تبلیغات است (Weisberger, & Grinshtain, Bla, ۲۰۲۱، رضوان‌زاده، عباسی و حجازی، ۲۰۱۹). شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری قابل توجهی در فناوری‌ها و زیرساخت‌های فناوری انجام نشده است و مهم‌ترین عنصر حیاتی در آینده طراحی یادگیری با استفاده از فناوری است (Thomas, ۲۰۱۸). با توجه به این موضوع در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی، رشد و توسعه فناوری و آموزش جامع سواد رسانه‌ای و گسترش زیرساخت‌های فناوری قرارگیرد. یافته این پژوهش با یافته‌های (Ninlawan, ۲۰۱۵؛ Alshehryt, ۲۰۱۸؛ Smith, ۲۰۱۶؛ Cao, Vu, & Cepero Vu, ۲۰۱۴؛ Kafyulilo, Fisser, & Voogt, ۲۰۱۶) هم‌سو است. منظور از بعد فناوری فراهم کردن زیرساخت فناوری در مدارس و توسعه سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی معلمان است که برای توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده ضروری است.

ارتباطات یکی از ابعاد بیرونی الگوی مفهومی توسعه حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده‌پژوهی است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که ارتباطات بین معلمان در روند موجود با موانع و چالش‌هایی روبه‌رو است که شامل دغدغه چگونگی برخورد ارتباط با همکاران، برخورد دلسردکننده برخی همکاران، عدم پذیرش و برخورد نامناسب برخی اولیا و سردرگمی در رابطه با دانش‌آموزان و ارتباط

بسیار کم مجازی با دانش‌آموزان است (Gómez Pérez & Ortega, ۲۰۱۷، بابائیان، عزیزی شمایی و ایزدی، ۲۰۲۰). علاوه بر این ارتباطات از طریق فناوری بین معلمان و والدین ضعیف است (& Bochaca Bordialba, ۲۰۱۹). وضعیت ضعیف ارتباطات ملی و جهانی معلمان و ادامه این روند در آینده منجر به کاهش رشد و توسعه معلمان می‌شود و باید در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان بر مبنای مطالعات آینده رشد و توسعه ارتباطات قرار گیرد. یافته این پژوهش با یافته‌های (Amin, & Saukahb, ۲۰۱۵؛ Sprott, ۲۰۱۹؛ Ninlawan, ۲۰۱۵، Alshehryt, ۲۰۱۸) هم‌سو است. منظور از بعد ارتباطات، توسعه روابط و تعاملات معلمان در سطوح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی است. با توجه به مدل طراحی‌شده و یافته‌های پژوهش پیشنهادهای زیر بیان می‌شود.

در حوزه فناوری پیشنهاد می‌شود زیرساخت فناوری برای مدارس کم‌برخوردار فراهم شود و از نرم‌افزارهای تعاملی، توسعه فضای مجازی بر بستر امن در مدارس استفاده شود و برای معلمان به صورت مستمر دوره‌های آموزش کاربردی نرم‌افزارهای آموزشی تعاملی و مبتنی بر وب برگزار شود. با توجه به روند موجود فرسودگی شغلی معلمان و کمبود معلم و ادامه آن در آینده پیشنهاد می‌شود میزان جذب دانشجویان در دانشگاه فرهنگیان با معیار تخصص‌گرایی افزایش پیدا کند. با توجه به چالش‌ها و ضعف‌های موجود در روند آموزش مهارت‌ها و توانمندی‌های معلمان پیشنهاد می‌شود در برنامه توسعه حرفه‌ای معلمان در آینده فرصت‌های مطالعاتی داخلی و خارجی برای معلمان فراهم شود و همچنین دوره‌های تخصصی با محوریت دانشگاه و همکاری با اساتید علمی برای معلمان فراهم و محدودیت‌های ادامه تحصیل برای معلمان برداشته شود. با توجه به عدم مشارکت معلمان در سطوح مختلف آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود تهیه محتوای کتب درسی و تدین سیاست‌های کلان و جزئی آموزش و پرورش با نظرخواهی و مشارکت معلمان صورت گیرد.

منابع

- Abbasi, F., Hejazi, E., & Rezvanzadeh, H., (2020). The lived experience of elementary school teachers of the opportunities and challenges of teaching in the educational network of students) Shad, *Scientific Quarterly of Teaching Research*, 8 (3), 1-24. [Persian].
- Aghaei, A., (2011). *Futurology in Education*, Mashhad: Astan Quds Razavi Publications. [Persian].
- Ahmadi, O., Kamalian, A., Yaghoubi, N., M., Ghasemi, M., & Jalali, S., (2018). Designing a model for improving the performance of employees in the Ministry of Interior with the Dah Foundation approach. *Resource Management in Law Enforcement*, 6 (4), 1-34. . [Persian].
- Alshehryt, A., (2018). Case Study of Science Teachers' Professional Development in Saudi Arabia: Challenges and Improvements, *International Education Studies*; 11(3), 70-76.
- Ansari, E. Kianpour, M., & Atai, P., (2018). Sociological analysis of the effect of cyberspace use on oral culture, *Quarterly Journal of Applied Sociology*, 29 (69), 18-40. [Persian].
- Asheghi, H., & Ghahremani, M., (2015). Development of a professional development plan for managers and employees of branches in the field of monetary and banking (case of Cooperative Development Bank). *Journal of Human Resources Education and Development*, 3 (11), 1-20. [Persian].
- Azizi Shamaei, M., Izadi, S., & Babaian, F., (2020). Investigating the Barriers to Admission and Application of Information and Communication Technology in Primary Schools, *Quarterly Journal of New Approach in Educational Management*, 11 (1), 117-134. [Persian].
- Bardel, Maddloo, G., Hosseinpour, N., & Valizadeh, M., (2019). A Study of Teachers' Living Experiences of Burnout: A Phenomenological Study, *Teacher Career Development Quarterly*, 4 (2), 1-14. [Persian].
- Bordalba, M., & Bochaca, J., (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs *Computers & Education*, 132, 44-62.
- Brown, C. & Militello, M. (2016). "Principal's perceptions of effective professional development in schools", *Journal of Educational Administration*, 6(4). 56-67.
- Charkhab, M., Hosseini, M., & Nasiri, M., (2020). Providing a framework for the development of managers' professional ethics with a future research approach, *Journal of Educational Sciences*, 6 (27), 203-224. [Persian].
- Charkhab, M; Hosseinpour, Mohammad; Nasiri, Maria and Karaei, Amin (2014). Identifying the characteristics and competencies in the development of human resources in education with a futures research approach (Case study: Education Managers of Khuzestan Province), *International Conference on Management in the 21st Century*, Tehran, Vira Capital Institute of Managers. [Persian].
- Cockpim, J., & Somprach, K., (2019). Learning Leadership of School Administrators and Teaching Behavior Affecting The Effectiveness of Teacher Professional Development: *Hierarchical Linear Model*, 18(2), 52-57.
- Coldwell, M., (2017). Exploring the influence of professional development on teacher careers: A path model approach. *Teaching and Teacher Education*, 61, 189-198.
- Frostkhah, M., (2015). Four scenarios of religion in the future, *Iran Farda Magazine*, 13, 66-96. [Persian].

- Ghanbargpour, O., Abbasian, H., Arasteh, H., & NaveIbrahim, A., (2019). Designing a Teacher Professional Ethics Model: A Mixed Study, *Quarterly Journal of Innovation*, 18 (69), 33-60. [Persian].
- Hargreaves, L. (2019). The status and prestige of teachers and teaching, In International handbook of research on teachers and teaching, 21, 217-229. DOI: 10.1007/978-0-387-73317-3_13.
- Hauge, K., & Wan, P., (2019). Teachers' collective professional development in school: A review study, *Cogent Education*, 6(1), 1-20.
- Hajiani, I., & Qasa, M., (2013). Future and Scenario; Classification of Methods and Classification of Scenarios, *Social-Cultural Strategy Quarterly*, 2 (8), 33-62. [Persian].
- Najafpour Shahni, F., & Hosseinpour, M., (2015). Futuristic approach to identifying the competencies of human resources required by the Exceptional Education Organization of Khuzestan Province, Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies, Tehran, Soroush Hekmat Mortazavi Islamic Studies and Research Center, Institute of Higher Education Mehr Arvand. [Persian].
- Irannejad, M., AliAsgari, M., Musapour, N., & Niknam, Z., (2019). Analyzing the Needs of Beginners in Neo-Muslim Primary Education: Heterogeneous Challenges, *Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 10 (20), 289-308. [Persian].
- Jafarian, V., & Mahmoudi, F., (2019). Phenomenology of internships teachers' experiences of the new internship plan in Farhangian University of East Azerbaijan Province, *Quarterly Journal of Research*, 7 (2), 54-69. [Persian].
- Kafyulilo, A., & Fisser, P., & Voogt, J., (2016). Factors affecting teachers' continuation of technology use in teaching. *Educ Inf Technol*, 21, 1535–1554.
- Karimi, M., Marzooqi, R., Mohammadi, M., Mazidi, M., & Taghavi Nasab, N., (2019). Investigating the requirements of education from the perspective of futuristic approach according to the development documents of the Islamic Republic of Iran, *Quarterly Journal of Education*, 143, 9-28. [Persian].
- Kaya, V. H., & Gödek, Y. (2016). Perspectives in regard to factors affecting the professional development of science teachers. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 2625-2641. doi:10.14687/jhs.v13i2.3769.
- Keshavarzi, M., Yarmohammadian, M., & Nadi, M., A., (2017). Curriculum Content Based on Future Research Development in Higher Education in Iran: *Qualitative Research*, *Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 8 (16), 119-138. [Persian].
- Khoroshi, Pouran, Parishani, N., & Ghorbani, S., (2020). A Study of the Problems and Problems of the Internship Course from the Perspective of Farhangian University Teachers, *Quarterly Journal of Teacher Education Research*, 3 (1), 13-39.
- Koohi, A, Amiri, M., & Zolfagharzadeh, M., (2019). Estimating the Consequences of Religious Trends in the Future of Religion Propagation, *Culture and Communication Quarterly*, 20 (45), 235-262. [Persian].
- Lashkar-e-Blooki, M., (2020). Video report of the world in 2030 and investment strategy at the level of businesses and the country, financing Sepehr. [Persian].
- Lea Bird, J., (2020). Recent Trends and Future Directions in the Study of Medieval Religion, Heresy and Inquisitions, *The English Historical Review*, 135(576), 1260–1286.
- Maboudi, M., T., (2020). Genealogy of the Concept and Principles of the Future Research Paradigm, *Future Cities Perspective Quarterly*, 1 (4), 41-65. [Persian].

- Maroofi, Y., & Karami, Z., (2015). Research course, a new approach in the development of teachers' professions, *Journal of Educational Sciences*, Shahid Chamran University of Ahvaz, 22 (6), 39-66. [Persian].
- Maxwell, B., & Schwimmb, M., (2016). Professional ethics education for future teachers: A narrative review of the scholarly writings, *Journal of Moral Education*, 45(3), 354–371. <http://dx.doi.org/10.1080/03057240.2016.1204271>
- Maxwell, B., (2017). Codes of Professional Conduct and Ethics Education for Future Teachers, *Philosophical Inquiry in Education*, 24, 4, 323-347.
- Mehdian, S., Hakimzadeh, R., Safaei Movahed, S., & Salehi, K., (2018). Representation of teachers' perceptions and lived experience of their social status: A phenomenological study, *Family and Research Quarterly*, 38, 19-37. [Persian].
- Mirzaei, R., & Dalir Sefarai Akhgar, S., (2018). The Crisis of Spirituality in the Contemporary World, *Quarterly Journal of Epistemological Studies at Islamic University*, 22 (1), 93-112. [Persian].
- Ninlawan, G., (2015). Factors which Affect Teachers' Professional Development in Teaching Innovation and Educational Technology in the 21, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 1732 – 1735.
- OECD (2018), The future of education and skills *Education 2030, Educational Research and Innovation*, OECD, Publishing, Paris.
- OECD (2020), *Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling*, Educational Research and Innovation, OECD, Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.
- Ortega, J. L., & Gómez Pérez, I. A. (2017). The Communication Skills of Future Teachers during their Initial Training. *Multidisciplinary Journal of Educational Research*, 7(1), 88-118. doi:10.17583/remie.2017.2200
- Prenger, R., Poortman, C., & Handelzalts, A., (2017). Factors influencing teachers' professional development in networked professional learning communities. *Teaching and Teacher Education*, 68, 77-90.
- Rahnama, M., R., & Maroufi, A., (2015). Scenario in urban and regional studies (concepts, methods and experiences). Mashhad: Mashhad Islamic Council Publications. [Persian].
- Rezaei, A., Shah Talebi, B., & Saeidian, N., (2020). Teachers' lived experiences of social status in order to provide a model for public education in Iran, *Quarterly Journal of Leadership and Educational Management*, 14 (1), 143-159. [Persian].
- Romanowski, M.H., & Du, X., (2020) .Education transferring and decentralized reforms: The case of Qatar. *Prospects*. Springer. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09478-x>
- Romijn, B., Slot, P., & Leseman, P., (2021). Increasing teachers' intercultural competences in teacher preparation programs and through professional development: A review, *Teaching and Teacher Education*, 98, 1-15.
- Rutherford, T., Long, J., & Farkas, G., (2017). Teacher value for professional development, self-efficacy, and student outcomes within a digital mathematics intervention. *Contemporary Educational Psychology*, 51, 22–36.
- Selajgeh, A., & Safari, S., (2015). The relationship between professional ethics and the performance of university professors. *Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*. 10 (3): 103-110. [Persian].
- Short, Edmund C. (2015). Curriculum Studies Methodology, translated by Mahmoud Mehrmohammadi et al., Tehran: Samat Publications. [Persian].

- Sprott, R., (2019). Factors that foster and deter advanced teachers' professional development, *Teaching and Teacher Education*, 77, 321-331.
- Stieler-Hunt, C., Jones, C., (2018). A professional development model to facilitate teacher adoption of interactive, immersive digital games for classroom learning: Facilitating digital game adoption in classrooms, *British Journal of Educational Technology*, 50(1), 264-279.
- Taghavi Nasab, S., N., & Karimi, M., (2018). A Comparative Look at the Themes of Futuristic Education and the Components of the Fundamental Transformation Document of Education of the Islamic Republic of Iran, *Islam and Educational Research*, 10 (1), 85-98. [Persian].
- Tavakoli Abdansari, M., & Hallajian, I., (2020). Identifying Barriers and Challenges in the Application of Information and Communication Technology in Iranian Schools, *School Management Quarterly*, 9 (1), 49-70. [Persian].
- Thomas, H., (2019). Powerful knowledge, technology and education in the future-focused good society, *Technology in Society*, 52, 54-59.
- Vu, P., Cao, V., Vu, L., & Cepero, J., (2014). Factors Driving Learner Success in Online Professional Development, *the International Review of Research in Open and Distance Learning*, 15(3), 120-139.
- Weisberger, M., Grinshtain, Y., & Bla, I., (2021) How do technological changes in formal education shape the social roles of teachers who are mothers, *Teaching and Teacher Education*, 103, 1-10.
- World Economic Forum (2020). Schools of the Future Defining New Models of Education for the Fourth Industrial Revolution,
- Yue, J., Chen, G., Wang, Z., & Liu, W., (2017). Factor analysis of teacher professional development in Chinese military medical universities, *Journal of Biological Education*, 51(1), 66-78, DOI: 10.1080/00219266.2016.1171793.
- Zaidi, S., Khan, N., & Khan, N., (2018). Organizational Factors, Teachers' Professional Development and Teaching Practices: Findings From Female Elementary School Teachers, *International Journal of Experiential Learning & Case Studies*, 3 (1), 84-96.
- Zhang, K., & Aslan, A., B., (2021). AI technologies for education: Recent research & future directions, *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 2, 1-11.

Extended Abstract

A Conceptual Model of Elementary Teacher Professional Development Using a Future Studies Approach

Masoud Taherpour Kalantari¹, Hadi Pourshafei², and Mohsen Ayati³

Introduction

The future is the age of networks, but not technology networks, rather human networks and the age of human intelligence in global networks. In this regard, the role of teachers, as the core players in the education system, their professional development will be increasingly important. The present study aimed to design a model for the professional development of elementary teachers using a future research approach.

Research questions

What are the key elements of a conceptual model of professional development with a future studies approach?

Methods

This applied research used a theoretical framework to identify the concepts that underlie the basic nature and structure of elementary teacher professional development. In addition, the relationships between the identified concepts were examined. In fact, the study method had two dimensions, namely, experimental and philosophical. The empirical dimension of the theoretical framework required an understanding of the real world of the curriculum, which can be achieved through scientific, ethnographic, phenomenological, or other appropriate types of research. The philosophical dimension required detailed knowledge of concepts and theoretical processes involved in the phenomenon under study (Short, 2015). In this study, the researchers utilized a future research approach to develop a model for the professional development of elementary teachers. For this purpose, a field study was conducted using the existing literature and surveys. The research tool was a semi-structured interview. The participants were selected through a purposeful (criterion-based) sampling technique, and the inclusion criteria included the followings: at least 25 years of experience in teaching and a master's or doctoral degree. Sampling continued up until theoretical saturation was reached. The study sample included 10 elementary teachers, 3 principals, and 2 human resource training experts working in Sarayan Education Department, Sarayan, South Khorasan Province, Iran. The criteria suggested by Lincoln and Cuba (1980) were used to ensure validity and reliability. To assess the transferability of the findings, experts' opinions were consulted. The reliability of the findings was evaluated by measuring the level of

¹PhD student in Curriculum Planning, College of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand. Birjand, Iran (m.taherpour@birjand.ac.ir)

²Associate Professor, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand. Birjand, Iran (Corresponding Author) (hpourshafi@birjand.ac.ir)

³Associate Professor, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran (mayati@birjand.ac.ir)

agreement between coders, and peer debriefing was used to assess the validity of the findings.

Results: Based on the findings, the conceptual model of professional development for elementary teachers comprised four elements, namely, religious, cultural and social, political, and economic knowledge. Given the potential weakening of the position of religion in the future and challenges facing this element, religious knowledge was decided to be the basis and axis of professional development in future professional development programs for teachers. According to the findings, teachers' professional ethics has not received enough attention. Also, cultural and social factors, as one of the four main elements of the model of teacher professional development, should be given due attention because in the future, due to globalization and increasing cultural diversity, future educational environments will be at the heart of cultural exchanges between different countries. Thus, it is necessary to prepare educational stakeholders, especially teachers, for a globalized world in the future. Given that teachers' voices are not adequately reflected in education policies, effective political strategies and policies, such as decentralization, should be included in future teacher professional development programs. Due to the declining income of families, economic fundamentals should be included in the teacher professional development programs in the future. In addition, the developed model had two dimensions: internal and external. The former included the individual aspect, skills, and content, and the latter entailed technology, organization, and communication. Based on the obtained results, three scenarios, including the desired type, the existing type, and the critical type, can be explained by the model. Finally, it is suggested that teacher professional development programs in the future try to improve teachers' knowledge and metacognitive and critical skills and foster the development of social status in society, political literacy, participation in virtual and non-virtual content production, national and global identity, professional ethics. Also, such programs need to attract financial and public support and promote technology infrastructure development and specialization in the field of technology.

Discussion With regard to technology, it is suggested that low-income schools be provided with basic technology infrastructure, interactive software, and cyberspace on a secure platform. It is equally important that teachers be offered continuous educational courses in applied technology and its integration with education. The current trend of teacher burnout and teacher shortage and the possible continuation of this trend in the future make it necessary that future student enrollment in Farhangian University be decided based on students' skills and competence. Since some teachers lack the skills required during the process of teaching, it is suggested that future teacher professional development programs provide teachers with study opportunities as well as specialized courses focused on cooperation with the scientific community. These measures are hoped to remove barriers to continued education for teachers. Due to the limited involvement of teachers in different educational decision-making processes, it is suggested that teachers be involved in curriculum design and textbook development. By the same token, it is highly advisable that the macro and micro educational policies be formulated with the help and collaboration of teachers.

Keywords: professional development, teachers, conceptual model, future studies